

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za po leta 2 gld. 40 kr., za četert leta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold. za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXV.

V Ljubljani 19. prosenca 1872.

List 3.

Zmaga sv. križa v X. stoletji.

„Glej, svojo roko povzdignem proti narodom, in proti ljudstvom kviško postavim svojo zastavo.“ Izai. 49, 22.

„Kadar bom povišan od zemlje, bom vse k sebi vlekel“ (Jan. 12, 32.), so besede Jezusa Kristusa, katere je govoril on pred svojo smrtjo, in katere so se v djanji spolnile potem, ko je na drevesu sv. križa sklenil bil svoje življenje. Od zemlje povišan je križani Jezus vse pritegnil k sebi, nebo in zemljo, Boga in ljudi, angelje in celo pekel. K sebi je pritegnil Očeta nebeškega, kadar ga je spravil z nami. Pritegnil je svetega Duha, ker je z močjo in zasluženjem svoje smerti na križu z nebes poslal ga k nam na zemljo, ter zaslužil, da prihaja tudi v prihodnje. Pritegnil je angelje k sebi, ker je kar njihov Gospod izpraznjene prostore angelske popopolnil z močjo sv. križa. Potegnil je k sebi serce svoje matere, katero je z njim v duhu pribito bilo na križu. Potegnil je grešnike, ker jih je obrnil k sebi. Potegnil na tisuče mučencev in devic, kateri so zanj radi terpeli najgroznejše muke in smert. Potegnil je solnce in mesec, potegnil je skale, ker so o njegovem križanju in umiranju dajale znamenja svoje žalosti. Potegnil je k sebi umerle, ker so mnogi vstali od mertvih. Potegnil je pekel, ker je duše iz predpekla rešil ter hudobne duhove kot njihov premagavec pognal v večno pogubljenje.

Popraševati, zakaj se zmaga svetega križa ni koj pokazala v celi svoji slavi, bi se reklo popraševati, zakaj gorčično zerno ni koj drevo; zakaj žito in proso ni koj za žetev; zakaj dete ni koj mož? Vsako delo Božje, če je tudi samo v sebi dovršeno, k svojemu razvitju v času in prostoru potrebuje let in let. Nobena stvar ni koj v prvem trenutku to, kar more in ima biti, temuč polagoma po djanji raznih notranjih in vna-njih moči se razvija in dovršuje.

Nauk svetega križa, vera kristjanska je kar delo Božje samo v sebi ali predmetno sicer dovršeno, Božje, in kakor njen virnik Bog, sama večna pravica, nespremenljivo, ki se v bistvu svojem z nobenim človeškim razumom ne da preminjati, popravljati ali dopolnovati, kateremu se po besedah nebeškega Učitelja samega naj manjši čerka ali pičica ne more dodati ali odvzeti; vendar da bi na zemlji postalo to, kar ima biti, da bi odstranilo vse zapreke, prišlo se srečno v srcih človeških ter sprejeto med narodi, med ljudstvi se razvijalo vedno bolj in bolj, rastlo in dovrševalo se posebno, t. j. da bi ljudje vedno boljše ga spreumevali in k svojemu čas-nemu in večnemu blagru vživali, k temu so leta in leta potrebne. Kakor tedaj gorčično zerno, da zraste iz njega drevo, potrebuje več časa; tako se k temu, da se kraljestvo Božje, učenje svetega križa, na zemlji vstanovi,

razširi, pokaže in konečno vzмага, potrebuje na tisuče let.

Popraševati, zakaj mora Kristus bojevati se s svojimi sovražniki, bi se reklo popraševati, zakaj mora gorčično zerno predreti skozi zemeljsko skorjo in mnoge vihre, ako noče ostati brez koristnega sadu? Zakaj se telo protivi duhu, priroda svobodi, lenoba gorečnosti? — Slednja stvar, ktera ima življenje v sebi, se le po vojskovanju z mnogoterimi zaprekami povzdigne do svojega pravega višega življenja. Res krasen je nebeškim prebivavcem pogled na zemljo, pogled na polagoma se dovršujoči boj med Gospodom ter njegovim kraljestvom in med satanom pa kraljestvom njegovim.

Tako tiho je na prestolu nebeškem! Kralj kraljev in Gospod gospodov tiho gleda na človeške otroke, kakor da bi se nič ne zmenil za njihove dela! Norec pravi v svojem sercu: „Ni Boga“. Tiran ves napuhnen poprašuje: „Kdo je Gospod, kteremu imam biti pokoren?“ Farizej nasprotuje pravici Božji, preganja nje spoznavce, smeje živi po svojem poželenju. In glej, kakor bi se Bog ne zmenil za Izraela, tako tiho je!

Kako dolgo pa bode molčal? Doklej bo norec tajil Boga, in tiran, ki je prah in pepel, doklej se bo vzdigal zoper Najvišega, in neprijatelj pravice, doklej jo bo sramotil, zaničeval, in doklej bode preganjal nje prijatelje?

Kmali, prekmali pride dan najgroznejšega maščevanja. Kakor tat po noči pride nad vse sovražnike Božje, nad preklinjavce njegovega imena, nad tlačitelje njegovih vernikov. Zdaj ima Gospod poterpljenje, čaka in molči in zadržuje svojo pravičnost, morebiti se spreobernejo in spokorijo. Ali ne bode vedno tako. Kakor vihar pride pravičnost njegova, in kakor blisk se pokaže maščevanje njegovo.

Zdaj po koncu deržijo svojo glavo in ponosno zre okoli njih oko; brez kazni se svetijo v svoji slavi in gostijo v pozemskih sladnostih, tolstijo od mozuljev se-stradanih revežev ter se napajajo z nedolžno kervijo. Kako vse drugač bode z njimi tisti dan! Na dno pekla pahnjeni bodo ti, kateri so se povzdignjene domišljevali celo do neba, sramota bo njih delež, norčevanje njihovo se oberne v jok in škripanje z zobmi. Grozno se bode Gospod maščeval nad njimi po svoji pravičnosti. Vsi prepadeni bodo vidili svojo časno in večno pogubo. — Izgnani bodo iz kraljestva Božjega. Vojsake Kristusove pa bode obveselovalo slavno njegovo orodje z napisom: „V temle znamenji zmagaš!“

V nobenem veku ni bilo toliko častitljivih kristjanov obojega spola iz vseh stanov, tudi iz kraljevskega rodu, kakor v desetem stoletju. Razum vzhodnih in zapadnih cesarjev, kateri so v veliki časti in čeni imeli vero v križanega Jezusa, so s kerščanskimi čednostmi ponašali se naslednji visoki možje, kakor: Robert kralj francoski;

Štefan kralj ogerski; sveti Venceslav kralj česki; Henrik cesar rimski s svojo deviško ženo Kunigundo; Kolumban Škotec iz kraljevskega rodu; Edita opatinja sestra Edgara kralja angličanskega; Pelagij mladenec kraljevske rodovine, kateri je raji terpel najgrozovitejši mučenje kakor da bi bil zgubil svojo mladenško čistost; sveti Vojteh (Adalbert) nadškof praški; Bernard iz Hildeshaime; Konrad škof kostniški in premnogi drugi. Vsi ti izvrstni možje so se v šoli križanega Zveličarja naučili po kersčanski živeti in umreti. (Konec nasl.)

Erropejske vlade in rudečkarstvo.

Govori se o nekem vradnem pisanji ruske deržavne pisarnice, ki ima veliko tehtnost. Bila bi okrožnica kneza Gorčakova, ktera priterjuje, da približevanje med Rusijo in Nemčijo se je zgodilo zato, da se rudečkarstvu zobje pokažejo. To pa bi se strinjalo s tim, kar se je pravilo o shodih v Gasteinu in Solnogradu. Pristavlja se, da Rusija je čisto pristopila k temu, kar mislite Nemčija in Avstrija in sedaj da knez Gorčakov hoče na to pečat pritismti. Če je kaj resnice v tem ali nič ne, se ima kmali slišati; to pa je gotovo, da samo vladarsko orožje bode malo koristilo zoper rudečkarstvo, ako bode Cerkev vključena ter ne bo mogla svojega duhovnega vpliva obračati na zmotene, bodi si rudečkarje, liberalce in sploh na narode.

Mavtarji z liberaluhi pa rudečkarji, to je ena vojaska: Mavtarji kakor prednja straža so udarili na Cerkev, in ako Cerkev potlačijo, bodo rudečkarji ko zadnja straža napadli deržavo. Razloček pač velik je ta, da Cerkev zatreti ne morejo; vlade in dinastije pa lahko, — kakor se vidi na Francoskem in drugod.

Naša zvezda.

(Konec.)

Drugim ni vera po vseči, ker sami zoper vero živé v svoji strasti in vera zapoveduje, da se jim morajo odpovedati. Kar pa komu ni všeč, to bi rad odstranil, torej zaveržejo vero! Pa kako bi jo najlaglje ugasnili to zvezdo, kako najlaglje ljudi zapeljali? Berž si jo izmislijo in pravijo: vera nasprotuje vednostim! To je kaj mična limanica in veliko se jih je na njo vjelo; ali pogledjmo jo bolj natančno! Vprašajmo, katerim vednostim pa vera nasprotuje? Ali mar jezikoslovju, pri učenju slovenskega, nemškega, latinskega jezika? Ali mar preiskavi zgodovine? Bebec bi to terdil! Morda pri pregledovanju zvezd, kakove so, kako se gibljejo, ktere moči jih sučejo? V to se potrebujejo le oči, daljnogled in pa številoslovstvo. Vera nima s tem preiskovanjem nič opraviti. In tako bi lahko naštel vse vednosti, ter videli, da vero brez njenega zasluženja ali zadolženja krivičijo. Ta limanica je toraj le na slepilo narejena in namenjena takim, kateri sami zase nič ne mislijo, ampak vse verujejo, — ali sv. pismu? o ne! ampak vero obrekovajočim judovskim časnikom. In tacih priprostilh lisev je prav veliko. Oni zapusté svitlo luč vero, in sledé za berlavo lučjo neverskih spisov, ne zato, ker bi bila vera res brezumna, ampak zato, ker ti spisi kaj dobro vstrežajo človeškemu mesu in poželjivemu sercu. Njih dela so hudobne, zato ne pridejo na luč (sv. vere), da bi ne bili obsojeni. Volkovi so v ovčej koži, — varujte se jih, na njihovem sadu jih bote spoznali.

Da bi pa ljudi še laglje zapeljali, zatekajo se še k družim pripomočkom, oni skušajo veljavo odvzeti posebno duhovstvu, ktero nosi pred nami luč sv. vere. To je prav satanska zvijačnost. Ako duhovne ogerde, ako vzgejo sovraštvo do duhovnov, res po tem bi bilo kmalo z vero pri kraju. Ker kar sovražim, tega se ogibujem

in od sovražnega nočem nobenega daru! Da pa budé to hudo sovraštvo, jim služi prav peklenski pripomoček: laž in obrekovanje. V tem sledé svojemu mojstru satanu, kateri je enako ravnal, da je priprosti Evi Boga pristudoval, češ, Bog se je lagal, rekoč: umerla bosta, ako jesta od tega sadu! On vama je le nevošljiv, da bi ne prišla k spoznanju in bi ne bila, kakor on! Tako je satan Evo premotil, in z enakim obrekovanjem skušajo tudi vas premotiti sovražniki sv. vere. Duhovstvo obrekujejo in se lažejo, češ, da je nasprotno vašemu napredku, da vas vklepa v temoto, v verige sužnosti in kdo vé, kaj še? K sreči je slovensko ljudstvo preveč pošteno in modro, da bi takim gobezdačem kaj verjelo. Zato ne bom vseh teh laži dalje spodbijal, zadostuje naj, da sem ti jih nekoliko pokazal.

Modri iz jutrove dežele so šli telesno v Jeruzalem, — mi smo se le po duhu mudili v tem Jeruzalemu, kamor ne dosega luč sv. vere — a bežimo vun in zrimo veseli na svitlo našo zvezdo, ktero nam je sam Bog poslal v neskončni ljubezni in modrosti in ktera nas pelje tje pred včlovečenega Boga. Malo Dete, v plenice povito, v naročju čiste Device — to je Bog. Kdo bo umel to skrivnost, to djanje večne ljubezni? Hvalim te, o Bog, ker si to ponižnim razodel, pa prikri (posvetno) modrim in prevzetnim. S ponižnim duhom padimo na kolena in molimo ga! Naj se posmehujejo nejeverniki in jezé! „Quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania!“ Vere ne bodo nikdar uničili — uničili bodo pa sami sebe. „Dominus subsannabit eos; . . et in furore suo conturbabit; tanquam vas figuli confringet eos.“ (Ps. 2.) Kdor pa gre za svitlo zvezdo svete vere, kakor jo uči katoliška cerkev, ter jo oznanujejo od Kristusa poslani duhovni, ga bo vera zveličala. „Quoniam videbo coelos tuos, opera digitorum tuorum: lunam et stellas, quae tu fundasti.“ (Ps. 8.) A. J.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Rokodelskim učencem, kakor je bilo zadnjič omenjeno, je bil gosp. dr. Vončina z gg. rokodelskimi družniki vred pripravil kaj prijetno božičnico. Čez 60 pridnih in čverstih mladenčkov je bilo okrog božičnega drevesa zbranih, med njimi njih goreči vodnik Vončina, ki je v pričo mnogih gostov, mojstrov in tudi več imenitnih gospodov, gospá in gospodičin razlagal začetek in namen tega novega združevanja. Že celo leto in še nekaj več zbira rokodelske fante ob nedeljah, in postrežljiva gospoda podvodka Gros in katehet Flis mu pomagata ter jih podučujejo v kerš. nauku, petji in več družih potrebnih rečeh. Prizadevanje, vse hvale vredno, je dečkom neizrečeno koristno, še posebno pa tudi dobro za gg. mojstre, ker se mladina tako privadi priljudnosti in sploh olikanega in čednega obnašanja, kakor vsaka deržina rada ima.

Že ta večer so dečaki obilno pokazali, da prizadevanje in trud z njimi dober sad rodi. Njih obnašanje, če tudi v toliki množici, je bilo prav postavno. Peli, zglasovali so krajsi in daljši povesti, pesmi in govorce, vmes tudi nemške, zraven božičnega drevesa in jaslic, da jih je bilo res veselje viditi in slišati.

Kako je tudi mesto vneto za to napravo, priča to, da v malo urah ste bile dve blagi gospé za ta večer fantom nabrale čez 50 gl., iz ktere ga denara se jim je nekaj daril za ta večer kupilo, drugo pa se bode še bolje za nje obernilo. Proti koncu je gospodar mojster Šventner s prav serčnimi besedami nagovoril fante in priljudno zahvalil pričujoče goste za njih vdeleženje in g. dr. Vončinata za njegov trud. Delitev daril in plenjenje lepotic z božičnice med petjem je za mladino tolikanj lepi večer sklepalo.

Bog daj obilnega sadú, pa tudi mladini hvaležne serca za tolike večstranske dobrote, ki jih uživajo.

Kdo ima prav? „Svobodna Cerkev je pogin svobodne države,“ to je rekel dr. Schaffer v svojem prekucovalskem govoru v steklenjači. Ko bi nam pač povedal, katero cesarstvo, katero kraljestvo, katero državo je že svobodna Cerkev pokopala? — Resnica bode blezo le ta ostala, da frajmavrarstvo je nesreča in pogin svobodne, in vsake države. Ko bi framasoni ne bili rili in kopali, Avstrija bi še zdaj imela Lombardijo in Benečijo, in nesreča pri Sadovi bi se ne bila zgodila, in ljudstvo bi na pol manjši davke plačevalo, kot jih mora zdaj odrihati. Mirno in srečno je bilo Napolitansko, Toškana, Lombardija, Benečija, dokler niso framasoni jih prerili, vlad prekucnili, ropa za pravico vstanovili. Naj manjši davke med vsimi evropskimi državami so imele pappeževe dežele, dokler ni bilo vanje samosilnih framasonskih roparjev; zdaj pa po vsem Laškem ni družega kakor ropi, vsakdanje prelivanja kervi do očeta — so prugo — detomorstva, naglo pogoltovanje vsega poropane tujega premoženja, žuganje še le novih ropov, prestrahoviti državni dolgovi, toliko novih davkov, da bodo skoraj v zadregi, kako jih imenovati. In kdaj bo bolje? Ne poprej, razun kadar se bodo krešiteljici Cerkvi nazaj vernili, kakor je vselej bilo.

Frajmavrarstvo vidi, da Cerkev ima sama stanovitne, zdrave, neoveržljive načela in vselej trezno politiko; toraj z vso silo hoče duhovstvu usta zamašiti, da bi le samo po svojem narode učilo, žulilo in jih v brezno pahnilo. Vse svoje načela o svobodi, enakih pravicah, ravnopravnosti vsih verstev, o toleranciji, s katerimi so se tolikanj košatili in bahačili, so čez noč pozabili, in zdaj ne vedo nič družega oznanovati, razun to, kako bi Cerkev zvezali, vklenili, jo državi kakor sužnjo dekle v oblast dali, ali kakor „Vaterland“ pravi: da bi kultusministra postavili za arhi-patrijarha, česar bi se Stremajer tudi javaljne branil.

Tega liberalci ne morejo odpustiti, da je ljudstvo svojemu duhovstvu zvesto in podložno in vsi divji so od same nevošljivosti zavoljo tega! Kako pa če drugač biti? To je bilo vselej in mora biti vselej, sicer niso verniki in ne more se več govoriti „o pastirjih in ovčicah.“ —

Kristus je zapovedal: „Pojdite, učite vse narode spolnovati vse, kar sem vam zapovedal.“ Ni rekel: ločite politiko iz svojih govorov. Kako bodo učili „vse“, če vsega ne smejo govoriti? Kako bodo resnico povedali cesarjem, kraljem, državnikom, poslancem, kako njih pomote svarili, ako ne smejo tudi o politiki govoriti? Državniki bi smeli se v zakramente mešati, šolo od Cerkve tergati, od cerkev in cerkvenih lastin še večji davek kakor drugod pobirati, samostane in duhovske hiše prestikati, jim po volji prihodke ustavljati, seme-niša po svojem vravnovati, mladino od duhovskih opravil odvracati: Cerkev pa bi še ust ne smela odpreti in za vernike poskerbeti, ktere ji je Sin Božji izročil! To bi bilo čisto frajmavrarstvo, teh sovražnikov človeštva, kteri pri vsem svojem kriču za državne koristi v resnici državi ravno tako malo privošijo, kakor Cerkvi, kar na Laškem že dosti očitno kažejo in bodo o svojem času pokazali tudi drugod, samo ako se jim posreči Cerkev za zdaj potlačiti.

Že veliko in velikokrat, pa kratko in malo ne brez vzroka, so katoličani te leta ponavljali besede sv. Duha: „Et nunc reges intelligite; erudimini, qui iudicatis terram!“ (Ps. 2.)

O cerkveni godbi. Dotični stavki in opomini v zadnjih listih Zg. Dan. so veselo znamenje, da se je tudi v naši domovini v tej zadevi nekako gibati jelo. Z ozirrom na to se v začetku leta našim orgljarjem in sploh

prijateljem pravega cerkvenega petja gorko priporočujeta lista „Fliegende Blätter für katholische Kirchen-Musik“ VII. tečaj, in pa „Musica sacra“ V. tečaj, v povzdigo cerkvene godbe, izdavana po slavnem Fr. Wittu v Ratisboni. Izhajata po enkrat na mesec na pol pol največje osmerke, vsakikrat z muzično priklado (posebej 4 strani), ter veljata za celo leto po pošti prejemana po 86 kr. srebra in 10 kr. papirja (pri bukvarjih pa po 1 gl. 8 kr. a. v.) Cena je tedaj nenavadno nizka, kar je mogoče le pri velikem razširjenji teh listov. Obstoja pa vsak list za-se; Fl. Bl. f. K. M. so ob enem organ Cecilijnega društva na Nemškem, kterega pravila so sveti Oče 16. decembra 1870 poterdili (šteje že nad 1.000 udov). V vterjenje priporočbe naj sledi tukaj zapopadek muzičnih priklad v preteklem letu. „Fl. Bl. f. K.-M.“ so prinesli: „Missa in honorem s. Augustini“ (Witt) 4 glasno, ali pa enoglasno z orglami; veleslavnega Fr. Liszt a „O salutaris“ in „Tantum ergo“ za 4 ženske glasove z orgl.; „Missa pro defunctis“ (Ett) 4glasno; 3 Lamentacije (Witt) 4- in 8glasne; pesem na čast sv. Petru (Witt). — Musica sacra pa: Konec velike instrumentalne maše (K. Greith, op. 13); latinske lavretanske litanije (Witt) 5glasne; „Laudate Dominum“ (Ett) 4- in 8glasno posebej; „Regina coeli laetare“ (Birkler) 5glasno; „Verbum caro factum est“ (Hasler) 6 glasno. (Velik del teh glasb se je pel pri vlskem glavnem zboru Cecilijnega društva v Eichstaedtu). — Se vé, da tudi besedilo je (tekst) obeh listov primerno izvrstnosti muzičnih priklad; tudi podučnih člankov, vodilnih obravnjav, pretresov (recensij), godbino-znanstvenih in družbinah naznanil, življenjepisov itd. je precej. Pač le želeti je, da bi ta dva lista povsodi prav obilno bralcev našla!

S. Družba sv. Mohora je prosila naznaniti vabilo, ki je tukaj po večem ponatisnjeno.

Vabilo

v družbo sv. Mohora za leto 1872.

Slovenci! pristopite k družbi sv. Mohora, tako vabi družbini odbor vse Slovence brez razločka stanú, spola in starosti tudi letos, ko nastopi družba svoj dvajseti tečaj. Zares čudovito je Bog blagoslovil dosedanje družbino delovanje; družba je s svojo delavnostjo prederla v narodovo množico; postala je ubogemu slovenskemu narodu občna šola omike, poduka in zabave.

Lani je bilo vpisanih 17.395 družbenikov, vsak je prejel za mali donesek enega goldinarja šest bukev, ki obsegajo blizu 70 tiskanih pol. V 104.370 iztisih romajo tedaj lanske družbine knjige po vseh slovenskih pokrajinah.

Ako pogledamo ono ogromno število družbenikov sv. Mohora, mislili bi skoraj, da to obilno število obsega gotovo vse, kar jih le med Slovenci brati zna, da ni mogoče tega števila mnogo prekoračiti. Pregledajmo pa Koledarjev imenik bolj natančno, koliko dekanij najdemo v njem, ki bi lahko po dva in trikrat več družbenikov šteje, koliko je slovenskih vasi in far, ki še enega uda nimajo; gotovo pridobimo še na tisače novih družbenikov, ako le hočemo. Zato, premili rojaci, Vas družbini odbor spet priserčno prosi, bodite tudi letos družbi sv. Mohora z veljavno svojo besedo v pomoč in podporo; zlasti pa do vas, prečastiti dekanijški in farni predstojniki, ponavlja odbor nadležno prošnjo: ne utrudite se, ljudstvu razlagati družbine namene in njene koristi in bratovščino priporočevati. Kolikor več novih udov pristopi, toliko lažje bode družba rešila svojo zlahtno nalogo, toliko več dobrih knjig bo dajala na svetlo, toliko lažje bo skerbela, da se ubogo slovensko ljudstvo povzdiguje na čedalje višjo stopinjo prave omike in srečnega blagostanja.

Družbine knjige se bodo tiskale v 19–20.000 iz-

tisih in sicer v lastni družbini tiskarnici, ktera je z novim letom popolnoma vredena.

Vsak ud prejme letos 6 knjig in sicer:

1. *Življenje svetnikov in svetnic božjih*, VII snopič s 25 podobami.
2. *Življenje in smert Kristusova*, 4. snopič.
3. Prav zanimivo in podučno, narodno, gospodarsko delo: „*Kupčija in obertnija — denar in blago*“, spisal F. Kočevar.
4. *Umni živinorejec* s posebnim ozirom na govedje, spisal Fr. Govekar.
5. *Večernice* 25. zvezek, za ktere so namenjene letos krajši povesti in drugi zabavni in podučni spisi.
6. *Koledar* za leto 1873, kteremu bode dodan popolni imenik družnikov.

Pri oglaševanju naj se blagovoljno pomni, kar družbini Koledar l. l. omenja stran 142. K temu le še prošnjo dostavimo, naj častiti poverjeniki blagovolijo vpisati ude kolikor mogoče v tistem redu, kakor se bojo tiskali v Koledarju in naj na koncu vpisovalne pole ne pozabijo dostaviti, pod katerim naslovom in po kateri poti si želijo o svojem času knjige iz Celovca sprejeti — ali po pošti kot poštno blago ali po železnici kot vozno blago. Verh tega častite poverjenike in sodelalce nujno prosimo, naj ude vsaj do 10. aprila t. l. družbi dopošljejo, ker poznej naznanjeni udje sostavljenje obširnega imenika silno zadržavajo in ovirajo.

V Celovcu, 1. januarja 1872.

Družbini odbor.

Iz Preske. (*Novi zvonovi.*) Kranjska dežela slovi že od nekdanj, da ima veliko lepih cerkvá z visokimi zvoniki in velikimi zvonovi, ki so ne le po teži, temveč tudi po lepo vbranim soglasju imenitni. Fara sv. Janeza Kerstnika v Preski pri Medvodah pred letom 1786 še podružnica Sorška, ima sicer majhino, pa po skerbi ranjcega fajmoštra gosp. Tomca spodobno ozališano, z lepimi altarji in z dobrimi orglami oskerbljeno cerkev, ktero so v adventu leta 1870 o vpeljevanji novega fajmoštra č. g. L. Aleš-a stolni dekan v. čast. gospod J. Zupan v svoji pridigi farmanom v čast lepo pohvalili, pa pristavili, da škoda je, ker nima lepšega, farni cerkvi bolj primerne zvonila. Ta beseda za veličastvo cerkev tako serčno vnetega gospoda je hitro zbudila serca dobrih farmanov, in ker je Preska tako srečna, da ima nekaj prav premožnih posestnikov in druge visoke in radodarne gospode v svoji fari, je bilo moč, da so ravno kakor za Božič pret. leta peli štirje novi zvonovi. Vliil jih je g. Samasa; slovesnost s prav podbudno pa zahvalno pridigo 3. nedeljo v adventu je imel gosp. častni kan. dr. Klotutar. Veliki zvon tehtá blizu 34 centov in čisto soglasno so vbrani v kvartsektinam akordu mehkega (mol) a. namreč: **C. f. as. c.** Z milim, nenačadno prijetnim, pa vendar veličastno krepkim glasom se razlegajo daleč po okolici ter razglasujejo slovenskih Kranjcev pobožnost in gorečnost za Božjo čast.

Dopis iz Folinje v „Gorizianu“ kaže, kakošen strah mora Viktor-Emanuel imeti pred Kvirinalom (papežu ugrabljen letnico), ako je res, da ni še „zadovoljen s posestvom „Kastel-Porziano“, ki ga je vojvod Grazioli zanj prodal za 4 milijone in pol, temuč si je še najel od kneza Piombina pristavo Ludovisi. Ta pristava je v Rimu, in sicer ne deleč od Kvirinala. Kralj tedaj hoče v Rimu le osebenkar biti, še v slavnem Kvirinalu ne prebivati? Kaj posebnega. — Morebiti je strah pred Kvirinalom res od tod, ker je menda Viktor-Emanuelu neka prerokovalka na vprašanje, kako bode umrl, odgovorila: da ga bodo v Kvirinalu na postelji mertvega našli.

Rudečkarji, pravi dopisnik, krožijo po Rimu, letajo po Laskem, in vlada se ne pečá za to. Ima pač z dru-

gim opraviti, ker se menda natiroma pripravlja, da bi popolnoma vse cerkvene redove zaterla. Če le rudečkarji ne bodo še poprej vlade pognali in z njo tako storili, kakor je ona z Rimom. V Bolonji ima internacionalno rudečkarstvo že svoj časnik in tako nateza vse dalje svoje mreže. Rogovilstvo se tedaj verhuncu — in toraj tudi svojemu koncu bliža, zakaj zmagala bo poslednjič Cerkev, kakor je vselej.

V Gorici piše „Goriziano“, da je od tam P. Serafin Madon, ondotni rojak, šel v Rim, namreč v vstav sv. Fidela, ter se bodeta spomladi on in o. Maks podala v Ameriko v misijon, blezo v Kili.

Iz Kostela. 13. jan. 1872. Pretekli četrtek, 11. januarja, ko je obhajala sv. Cerkev spomin sv. Higina, papeža in mučenca, je bil naš okrajni glavár gosp. pl. Fladung izvolil obiskati Kostelce in se po ravno tisti cesti na sankah poštnih o lepem zimskem dnevu peljati, po kateri se je peljal 21. maja 1870, in kakor je „Vld.“ o svojem času sporočil, debelo bil zasolil zoper sv. Očeta Pija IX, namreč, da bi on, pl. Fladung, nezmotliverga papeža na germadi vidil. Ob 8. uri rano pridejo poštni sani z gg. pl. Fladungom in še drugim gospodom na Banjo loko. Na pošti nazočim se je čudno zdelo, zakaj pl. Fladung tako hudo stoka, plaka, toži, tudi Jezusa kliče, za uho se derži, ker tisti dan nobeden drugi ni tožil zaradi mraza. Okrajni glavár bi bil imel še dalje se peljati do Fare, morebiti do Broda pri Kupi. Ali iz Banje loke, kjer je voznjača dobil, se je berzo nazaj v Kočevje odpeljal. Kaj se mu je bilo zgodilo? Na poti iz Kočevja, še na kočevski zemlji blizu Morave, se je bil poštni voz z njim vred zavalil v neko jamo, in poškodoval se je, pa ne vé se ravno, v čem. Radi bi mu bili pomagali, pa ni hotel na Banjo loki ostati. Da bi kdo kaj ne naltolceval, naj povém, da se je z nemško-kočevsko pošto vozil, konje je vodil nemško-kočevski hlapec. Nemčija ga je tedaj prevernila; slovenski voznjač pa ga je zvesto v kočevsko mesto nazaj pripeljal.

Milujemo nezgodo Fladungovo, in pri tako rezni in žalostni reči, ki se je dogodila o spominu enega papežev svetnikov, samo nado izrečemo, da g. pl. Fladung se bo ozdravil, in se zahvalil tudi patronu kočevske fare sv. papežu Fabijanu (ravno v saboto, 20. januarja), da se v hudi nevarnosti ni še kaj hujega pripetilo; gotovo pa tudi obžaluje une nespremišljene besede zoper bogoljubnega papeža Pija IX, ako jih je res govoril. —

Ob enem naj sporočim o mnogih potresih, ki se godijo tudi po Kočevskem; 6., 7., 10. jan. so bili ponočni potresi; božične dneve 1871 in večeraj 12. jan. so bili pa opoldan zaporedoma z nekolikim prenehanjem trije močni buti. Škode sicer ni, kakor v Mokronogu, vendar se zidovje trese, in okna ropotajo jako. Dobro bi bilo vzroke tih potresov poznati; učeni geologi imajo priliko svojo učenost djansko pokazati in svet rešiti velicega strahu, ako so zmožni zabraniti silo potresa. Naši Kostelci, ki v Mokronog hodijo, vedó veliko povedati o ondotnih potresih. Čudimo se, da očitni listi bolj ne tišijo v to, naj bi se zvedeni geologi zbrali v vradno komisijo in ubogim ljudém dober svet dali, kaj jim je storiti v ti dóbi potresov, podzemeljskih gromov in bliskov! Pomózi Bog! *) —

Iz Sežane, 9. pros. Ž. — Prazniki, sami na sebi tako veseli, so bili za nas dnevi velike žalosti: Vzela nam je namreč nemila smert 4. t. m. občaspoštovanega c. kr. okrajnega glavárja g. Al. Polej-a v 56. letu njegove starosti, po kratki bolezni.

Bil je rajni v resnici spoštovan in ljubljén ne samo od svojih prijateljev, kterih število je bilo obilno, ampak tudi od svojih podložnih vsakega stanú. Vsakemu je bil

*) Doželeno bomo skusili kmali oskerbeti.

dober, pomagal je dvomečim z dobrim svetom, revnim pa tudi s svojim premoženjem, ako ravno ni bil bogat, in če tudi je zraven tega imel skrbeti za svojo lastno deržino.

Bil je on velik prijatelj sv. Cerkve, celo tudi branitelj taisti, kar je dan danes toliko večje cene, kolikor bolj je redko. O prostih urah je bil prav rad v tovaršiji z duhovni. Ljubil je majhno krotko družbo več, kakor pa očitne posvetne veselice.

S svojim ponižnim obnašanjem se je precej prikupil vsim, s katerimi je imel opraviti ali je z njimi zadel v družbi. Zato je bil vsim tako priljubljen, ljudem visokega kakor nizkega stanú, in Bog ga je v zadnji uri njegovega življenja še v posebno varstvo vzel, ker mu je bil v življenji zvest.

Ni se prestrašil spovednika, kakor mnogi drugi (sej hodil je k spovedi s svojo preblago gospo, kakor zapoved velevala), ter je tudi zdaj prostovoljno in z veliko pobožnostjo prejel ssv. zakramente. Zato se pa tudi smerti ni bal, ktera se je kmali jela bližati.

Mili pogled na spovednika, kakor bi se mu bil hotel zahvaliti za podeljene nebeške dobrote ter se posloviti z njim in ga prositi za britko podobo Kristusovo, znamenje svojega odrešenja in upanje večne sreče, ktera mu je bila na ustnice pritisnjena; serčno je poljubil podobo Zveličarjevo, še dva navadna zdihljeja — in preselila se je blaga duša v boljše, v našo pravo domovino.

Njegove vdanosti v voljo Božjo, njegove hvaležnosti za vsako nar manjši reč, njegove lepe in lahke smerti ni moč popisati. Ležal je rajni le 10 dni, in umerl je pri vsem hvale vrednem prizadevanju svojega zdravnika tako naglo za dvojno pljučnico.

Zapustil je preblago gospo s peterimi sinčiki, katerih naj stareji ima 14 in naj mlajši 5 lét.

Pogreb časten, kakor ga je vreden taki móž, je imel na dan ss. 3 Kraljev popoldne. Šest izbranih kmeč-kih mladenčev, zraven njih pa 6 c. kr. vradnikov Sežanskih z baklami v rokah neslo in položilo je njegovo truplo v hladno zemljo.

Ljudstva različnega stanú, ako ravno pri deževnem vremenu, je bilo višej od 1000. Voz za vozom je derčal od vsih strani po cesti proti Sežani. Tudi mnogo Teržan-čanov se je vdeležilo njegovega pogreba, in 14 duhov-nov, v cerkveni obleki s svojim dekanom častnim korarjem prečast. g. A. U. na čelu, ga je spremljalo do groba. Vsi so mu ginjeno vošili: Naj počiva v miru!

V Monakovem.*) 8. januarja 1872. Na ss. 3 Kraljev dan sem bil zopet v metropolitanski cerkvi pri veliki maši. — Naj tukaj nekaj opomnim, kar mi prav zlo dopada, in morebiti tudi kakemu drugemu. Kadar pridejo vikši škof v cerkev (do velikih vrat jim grejo vsi preč. korarji naproti, tako sem vidil tudi v Solnem gradu) popoldan k večernicam, se samo orgla na koru, kadar pa pridejo maševat, takrat pa pojejo pevci „Ecce sacerdos magnus“, in sicer večidel brez spremljevanja z orglami. Ali ni to lepše, kakor pa tisto strašilo s pavkami in drugim vrišem, kakor se večidel sliši v stolnicah? — Po Božji službi sem se pa podal precej daleč na Gasteigberg, to je nekoliko vzvišen svet nekako sredi med predmestjema „Haidhausen“ in „Au“. Na tem griču stojite dvé mali cerkvi ena poleg druge, prva in prav slaba kapela je sv. Nikolaja; druga prezala in posvečena kapela, je pa romarska in sicer M. B. na čast postavljena. Namenjen sem bil pa obiskati le prvo. Vprašal bi kdo, kako je to, da sem jel borne cerkvice obiskovati, ker v njih vender ne morem veliko viditi, kar bi mi koristilo v oziru umetnije? — Radovednost le me je sem pripeljala; ta mala cerkvice je začasno prvostolj-

nica naših (monakovskih) starokatoličanov, novih krivo-vercev; tedaj sem želel viditi cerkev, v kateri se le-ti novi protestantje (od kat. listov so tudi tako imenovani) zbirajo.

Ta dan je pervikrat Božjo službo opravljal izbóč-nec dr. Mesmer. Sicer niso ti ljudje prav zadovoljni s to kapelo, namreč prav zlo cikajo na veličastno novo cerkev sv. Ludovika, in res je mogoče, da jo znajo še dobiti. (V tej cerkvi je slovita slika „poslednja sodba“, čez celo steno zadej za velikim altarjem, malana od Kornelija). Ko sem došel na Gasteigberg, je bila cerkvice že popolnoma prazna, vidilo se je, da niso ravno prav vneti za Božjo hišo, ker v naših cerkvah se o praznikih tudi včasih veliko ljudi znajde zunaj službe Božje. —

Izobčenec profesor J. Frohschammer je ravno zad-nje dni l. l. izdal neki spis*) pod naslovom: „Exkom-munikationen“, o katerem po svoje pojasnjuje cerkvena izbóčenja. Govori pa tako ošabno zoper vikšega škofa, kakor znajo krivoverci. Kakor nekđaj Luter papeža, tako ta izobčenec vikšega škofa kriviči zmote.

V Ambergu je bil 2. jan. pogreb meščana F. Ks. Zunnerja, novega krivoverca, kateri je bil pred smertjo previden od odpadnika dr. Friedricha, ki je tudi pogreb opravljal. — Katoliško farno duhovstvo namreč je pre-povedalo pogreb po cerkveni šegi, in tudi zvonjenje pri farni cerkvi. Pa od okrajne vlade je prišlo do mestnega magistrata določilo, da naj se zvoní pri farni cerkvi in dr. Friedrichu naj se ena cerkev odloči v ta namen, da bo za umerlemu mertvašnico opravljal, in če ne bo šlo z lepo, naj gre pa s silo. — Tako je v resnici pri po-grebu „sila“ zvonila z vsemi zvonovi farne cerkve. Po končani pogrebščini, ravno ko je dr. Friedrich svoj govor na grobu sklenil, je jelo goreti staro semenišče; od verha do tal je pogorelo, in še nekaj drugih poslopij.

Občina v Tunttenhausenu je kraljevi vladi predložila pritožbo, zakaj da pusti tako dolgo odpadnika Hose-manna v Tunttenhausenu; pa na take pritožbe je vlada gluha! Na to je predložilo občinstvo do ministerstva prošnjo, da bi vender na mesto Hosemanna katoliškega duhovna jim poslali. Smejo se pa zanesti, da ne bodo prav kmalo odgovora dobili. To je nova parska svoboda. —

28. grudna unega leta je bil g. Janez Nep. Lech-ner, župnik v Hörgerthausen-u od okrajne sodnije fri-žinske zavoljo žaljenja veličanstva obsojen na leto in dan v ječo na terdujavi. Na dan sv. Jožefa lanskega leta je pridigoval, da so sv. Oče oropani, da nikjer ne najdejo pomoči, da je naloga katoliških knezov (nekdo je pričal, da je rekel „nemških knezov“) svetno lastnino sv. Očeta varovati; pa ti so le leni gledavci, sicer se imenujejo, da so po Božji milosti, ne vé se pa, ali so po Božji ali hudičevi milosti. —

Na Nemškem, posebno na Švabskem, je med kato-liškim ljudstvom prav zlo razširjen neki zlagan govor, kterega bi bil škof Strosmajer v vaticanskem zboru go-voril o nezmotljivosti. — Kakor se bere, je škof Stros-majer lastnoročno 19. grud. preteklega leta pisal „Augsb. Post-Zeitung-i“ sledeče verstice: Vsakteri, kdor je bil na zboru, vé, da tacega govora, kakor se mi pripisuje, nisem nikoli imel; stališe, kterega ima omenjeni govor, ni nikoli bilo moje. —

V Aiblingu je prišel priprost kmet v okrajno sodnijo in ni berž klobuka ra zglave vzel; kar neprevidoma za-rohni pomagač sodnijskega sluga nad njim: Vi, „tun-

*) Ker je dandanašnji tacih spisov veliko, h katerim se štejejo tudi zoper vero pisajoči časniki, toraj naj opomnimo, da tisti, kateri menijo, da jim je potrebno take krivoverske spise brati, morajo od Cerkve, to je, od škofa, ali v hujših rečéh celo iz Rima k temu privoljenje imeti. Cerkve je v tem na tanko, ker želi obvarovati svoje otroke zapeljanja in pogubljenja. Vr.

tenhausenski“ voli, kadar pride vaš nadškof k vam, takrat prav hitro klobuke snemate z glave in poklekujete; kadar pridete k nam, pa ne vesta kaj vam je storiti! — Kaker se sliši iz Rima, bodo sv. Oče med novimi kardinali imenovali tudi poznanskega in kolinskega nadškofa, vrateslavskega knezškofa Gregorija pl. Schera. Liberalni listi pravijo, da bi to naznanilo skoraj neverjetno, kajti to je bila prevelika brezozirnost do kralja — tako katoliškega, se vé??

V enem liberalnem listu se tudi to-le bere: „Nedavno je neki splošno čislán meščán v predmestji Au, oče velike družine, za smert zbolel. — Pobožnega duha, kakor je bil, ni zamudil se pred smertjo se za odhod iz tega sveta po keršansko pripraviti. — Pokliče katoliškega duhovna in res pride k njemu novokatoliški kaplan od predmestne fare Matere Božje v Au-u; toda ne da bi mu prinesel tolažilo sv. vere, temuč da bi ga prisilil v pričo dveh poklicanih prič preklicati svoj podpis na adresi zoper nezmotljivost, katero je tudi on podpisal. — Mož se res dá pregovoriti, in prekliče svoj podpis.“ — Zavoljo tega, se vé, hinavci renče nad kaplanom, ker je reveža bolnika spreobrní na smertni postelji.

Zdaj malam križev pot zav Štango. Podobo M. B. za Bosno, bom nesel prihodnjo saboto v benedikt. samostan pri baziliki sv. Bonifacija pokazat svojim novim znancem v tem samostanu.

Iz Amerike. Bayfield, 28. nov. 1871. (Pismo prečast. g. misijonarja J. Čebulja.) Ravno kar sem po čast. g. Buhu prejel 44 1/3 tolarjev (t. j. 99 gl. 40 kr.), ki so mi jih poslali dobrotniki iz Kranjskega. Zlo sem se začudil, ko me je nepričakovani dar došel, ker sem mislil, da sem na Slovenskem že popolnoma pozabljen.

Preserčna hvala vsem dobrotnikom! Upam, da bo dobrotljivi Oče nebeški jim tisučerno to povernil, kar so si sami sebi pritergali in darovali v prid kat. misijona.

Ravno zdaj sicer nisem tako potreben; ali od majnika 1870 do februarja 1871 sem bil v takih stiskah, kakoršnih poprej še vse svoje žive dni nisem imel. Postavljal sem namreč takrat novo veliko cerkev v Duluth-u, novem mestu na levem bregu šent luške reke v minnesotaški državi, ki so ga Amerikani pred dvema letoma ustanovili. — Sicer so mi šent pavelski škof, mil. gosp. Grace, hotli totli to delo prevzeti in precej novega misijonarja poslati v te kraje, ki bi cerkev ustanovil. Toda ker sem toliko let tam okoli misijonaril, mi vest ni pripustila novo mesto kar tako brez cerkve zapustiti. Hotel sem svojemu nasledniku butaro zljajšati in zanj cerkev postaviti.

S polnim zaupanjem v Božjo pomoč sem se poprijel težavnega dela mesca majnika 1870. Noč in dan sem bil na nogah pripomočkov iskaje med derhalijo ljudstva, ki je od vseh krajev amerikaških skupaj bilo priderlo v novo mesto. Bilo je pa to — ljudstvo, da se Bogu smili; izveržek velikih mest, ki jim ni bilo mar ne za Bogá ne za človeka. Pijanstvo (šteló se je konec leta 1870 blizo 60 kerčem ali pivnic v Duluth-u), pretepi in morije so bili v začetku vsakdanji dogodki v tem kraju, kjer so poprej ponižne kočice mirnih Indijanov stale.

In med takimi tolovaji mi je bilo treba darov iskati in prositi za novo cerkev. Sami previdite, da je bila to sila težavna reč. Res je, da je bilo tudi dokaj mirnih in poštenih ljudi med derhalijo — katoliških in drugoverskih. Kar drugoverce tiče, jim ni bila volja, da bi bili za katoliško cerkev kaj darovali, temveč so mi nekteri med njimi še mnogo nasprotljejev in opovér stavili. Kar pa zveste in dobre katoličane tiče, bili so večidel tako ubogi, da niso mogli veliko darovati, akoravno jim je bila volja in želja pomagati.

Pri vsih teh težavnih okoliščinah sem vendar le nabral okoli 3000 tolarjev v šestih mescih; kar je silo

veliko, če se pomisli, da postavljanje cerkve ni bilo edino moje delo, temuč mógel sem tudi oskerbovati misijonske opravila med blizo 2000 novo prišlimi belimi katoličani in zraven obiskovati indijanske misijone ter popotovati vsaki mesec okoli 100—120 milj (po leti po vodi, po zimi skoz gojzde po kerpljah).

Delo pospešiti, sem mógel tudi vse, kar je bilo mógega, priložiti, Karkoli so mi ljudje za živež darovali, sem cerkvi prepustil, jedel sem zastonj po hišah, ko berač od hiše do hiše, in tako denar za cerkev prihranil. Imel sem popotnino prihranjeno, s katero sem hotel leta 1871 na Kranjsko iti in svoje znance in žlahto obiskati. Ali vidivši veliko potrebo katol. misijona v Duluthi, sem tudi te lepe denarje novi cerkvi daroval in se tako ljubi domovini odpovedal.

Pri ti priložnosti moram še hvaležno opomniti enega naših rojakov, namreč čast. g. Trobca. Vest mi veléva, da temu blagemu gospodu očitno hvaležnost skažem. Zvedivši, da sem v zadrégi, so mi poslali in darovali 100 tolarjev za Duluthiško novo cerkev in sicer ravno takrat, ko je še njemu samemu, kakor sem zvedil, šlo hudó in tesno zavolj denarja. Upam, prosim in molim, da bi Bog tega čverstega gospoda, čigar gorečnost v službi sv. vere in kerš. ljubezen je mnogo znana, še dolgo ohranil v prid in blagor amerik. misijona.

(Konec nasl.)

Šolarska

za nedeljske učence in učenke.

Vsi zapojmo:

Hala bod' Bogú
Kar smo v šoli se učili,
Nismo časa s tem zgubili;
Vse nam enkrat k pridru bo —
Hvala bod' Bogú!

Za vse uke
Hvala bod' Bogú!
Le spoznajmo, revne s'rote
Bli bi mi brez te dobrote;
Torej pojmo le serénó!
Hvala bod' Bogú!

Dnar, le-pota —
Kaj to neki zda?
Lepih naukov se učiti,
Pridni in pošténí biti:
To čez drugo vse veljá,
Pravo srečo dá.

Slepotija

Slast posvetna je;
Srečo, blagor nam obeta,
Pa v nesrečo nas zapleta.
Kdor pregréhi vda sercé,
Večno mu gorjé!

Le nedolžnost
Blagor nam de'i,
Prav sercé razveseluje,
Mir nebeški nam daruje;
Brez nje prave sreče ni,
Ni mirú vestí.

Vsi učenci*)
Pridni biti čmò.
Daj Marija, naša Mati,
Nam vse nauke spolnovati,
Da ko umerje nam teló,
Pridemo v nebó! P.

Razgled po sreču.

Po vladini predlogi v državnem zboru ima leto 1872 dati 56185 vojaških novakov in 5618 za reservo v Avstriji.

V državnem zboru je bila 13. pros. na versti adresna obravnava, to je, odgovor, ki ga ima spodnja zbornica dati cesarju na prestolni govor. Omenili smo zadnjič ta od dr. Herbsta osnovani odgovor. — Pervi govornik zoper adreso je bil Poljak Čerkavski, kateri je povdarjal, da prestolni govor priznava sicer želje Poljcev, vendar pa ni izrečeno, koliko vlada misli Poljakom privoliti; toraj Poljaki ne morejo imeti do vlade zaupanja in bodo čakali, kaj bo vlada storila. Tudi graja, da je adresa do družih Slovanov tako osórna, protestira zoper to, da čeških fundamentalnih artikelnov celo v obravnavo niso pustili, k čemur so vendar pravico imeli. — Ravno tako določno, pravi dalje, so Poljci zoper neposrednje volitve in zoper oestroost v izverševanju šolskih postáv, kar se v prestolnici napoveduje. Izvir šolskih postáv imenuje nepravén in nepostaven. Poslednjič, pravi, se nahaja v adrsci, da Cerkev je —

*) Ako pojó deklice, se reče tukaj: Vsi deklíči...

kar tebi nič meni nič — deržavi nevarna naprava, in svetuje se, da naj se Cerkev déne pod policijsko varstvo! Ni dobro, ako se ljudski namestovalci v govoru do prestola védejo, kakor da bi hotli čutila večine prebivalstva žaliti. To je zoper vestno svobodo. V dotičnih oddelkih vidi govornik neko strast, in Poljci ne bodo glasovali, kadar na versto pridejo.

Ko sta nato govorila še dva druga, vstane Greuter in vstavovercem jasno dokaže, da nimajo prav nič vzroka z vstavoverstvom se ustiti, ker le Čehom se imajo zahvaliti, da so v večini, zato ker Čehov v zboru ni; — ne tedaj oni, ampak Čehi so prav za prav „verfassungstreu.“

Pa ne le iz milosti Čehov živé vstavoverci, ampak tudi iz milosti desnice; zakaj ko bi se desničarjem jelo po domu tožiti, nobenega „verfassungstreuer-skega“ govora bi ne bilo več v štenografski zapisnik.

Svetuje jim toraj, naj se ne prenaagljijo, in ker se dandanašnji pravica več ne ceni, ako ni ob enem moč z njo sklenjena, naj toraj dobro pogledajo, koliko moči da imajo. Prišlo bo tako deleč z vstavoverci, da bojo sami s svojimi lastnimi rokami vstavo prederli (ktera jim je vender njih „nedotakljiva“ svetost), ter bodo saj Poljci s svojimi pravicami šli skoz predor, — za njimi pa tudi vsi drugi o svojem času, in bodo deržavo tako vravnali, kakor ima vravnava biti, da bode že enkrat mir. Očita večini, da ravno od razpora živí, ker ako se razpor poravná, gre njih večina v manjšino.

Prestopivši na tirolsko zgodovino pojasnuje, kako se je Tirolcem godilo v preteklem času. Leta 1848 je nadvojvoda Johan prišel na Tirolsko deželo na brambo klicat, in prosil je tudi duhovne, naj prižniška politika kaj opravi. Tudi govornik je poslušal ta klic. Neki mož pa je jel praviti, da Tirolci niso nikoli nič dosegli zato, da so šli iz dežele v boj, razun da so jim nove davke nekoliko odložili. L. 1795 so jim obetali, da se bodo obljube cesarja Leopolda spolnile ter se vse postave cesarja Jožefa preklicale. Pozneje se ni spolnilo. L. 1809 je nadvojvoda Janez terdo obljubil, da se bo Tirolcem stara vstava obnovila. Zgodilo se je nasprotno. To je s težkim srcem govoril mož, ki je imel častne znamenja na persih, in svojo dolžnost so Tirolci vselej le spolnili.

Adresna osnova, pravi govornik, Tirolce žali na naj bolj občutljivi, to je, na verski strani. Sto in sto prošelj v oziru na šolstvo leži v cesarski pisarnici in pri ministerstvu. Kako se le-te rešujejo, odgovarja adresna osnova brez ozira in oistro; toraj nikakor ne more verjeti, da bi bila vlada s tako osnovo zadovoljna.

Zastran zviševanja plače pri nižjem duhovstvu je Greuter klical: Res je, kakor se imenuje, nižje duhovstvo, toda znižano duhovstvo (erniedrigter Klerus) ne bo s tim, da bi to danajsko *) darilo sprejelo iz Vaših rók. To Vam povem v imenu nižjega duhovstva. Rajši bodo stradali, kakor da bi taki dar sprejeli. Kaj, kosec kruha bi kupili za to, da bi cerkveno svobodo prodali? Kaj, k temu bi pomagali, da bi škofje po svojem božjem povelji ne imeli več pravice svojih duhovnov v njegovem imenu pošiljati? Se ima mar s tim predlogom po kaki sklenjeni postavi lastina Cerkve napasti? Ne dobite nas s tim, pa tudi sami se prestrašite te besede. Rudečkarska stranka pa jo bo prav z velikim veseljem zaslišala; tudi tam so lačni delavci, in ako bogatim samostanom in vstanovišem hočete jemati njih lastino, da bi jo dajali lačnim, so pač še drugi

lačni nasitovati, in Vi si bote to besedo za ušesa zapisali.“

„Ako je res ta podlaga tukaj podlaga zedinjenja, hočemo čakati, če bodo nas Tirolce zopet kakor gréblíco domú poslali. Potem pa imamo pravo in pravico pred našim ljudstvom povedati: „Poslušali smo besedo ministerstva, prišli smo sem na podlago porazumljevanja; ne pa da bi se bili s tirolskim ljudstvom porazumovali, so pred nas tako in tako adresno položili. Potem, gospodje, vemo, kaj nam je storiti.“

Greuterjev govor je bil sprejeman z mnogotero pohvalo od desnice, in leveca, kakor je čutiti, je bila s tehtnostjo izpeljevanj in dokazov tako pobita, da se ni vedila drugače tolažiti, kakor z navadno „heiterkeitjo“.

Adreso so zagovarjali dosti slabo nekteri govorniki in Herbst sam. Sprejeta je bila z 90 zoper 50 glasov. Slovenci poslanci (gr. Barbo, Poklukar, Rudež in Jugovic, ki so poslednjič šli v deržavni zbor, razun Zarnika), so glasovali zoper adresno. Samo za Čerkavskov pristavek: da naj se v postavodajstvu in vpravnístvu na Poljce poseben ozir jemlje, so glasovali tudi Slovenci, potem ko je dr. Poklukar izrekel pojasnilo, da naj se tudi drugim deželam privolijo zadevne njih pravice.

Na Parskem se je nova liberalska svoboda kakor osorno trinoštvo razodela. Umrli je te dni izbóčen odpadnik, neki moker, nespokoren, tedaj popolnoma zunaj katoliške Cerkve, in — okrajna gosposka je samosilno ukazala: merlić se mora za katoličana imeti, ekskomuniciranemu Friedrichu se mora privoliti v katoliško cerkev, da bo opravil mertvašnico; zvoniti se mu mora; če bi se temu ustavljalo, naj se s silo doseže. Iz tega vesoljni svet lahko vidi, kakošno svobodo ima liberalstvo: da posvetna gosposka razločuje, kdo je katoličan, in se s svojimi ukazi celo v svetišče zaletuje. Se vé, da orožja Cerkev nima in s takimi svobodoljubnimi pašati se tepsti ne more, temuč mora terpeti, da bo Bogu dopadlo trinoštvo ponižati. Razun tega je pa še toliko samosilstev zdaj na Parskem, da je pravo katoličanstvo kakor v obležnem stanu in katoliško ljudstvo močno pretreseno. Vidi se, da je zeléni iz Laškega v Nemčijo priplesal.

V Regensburgu na Parskem so 13. t. m. katoličani imeli velikanski shod, v katerem so protestirali zoper zbor novih protestantov, ki je imel biti naslednji dan v tem mestu. Poslanec Schels je v éverstem govoru pojasnoval, kako nesrečno za parsko deželo je to počenjanje. Z živimi slava klici do papeža in kralja so ob koncu poterdili svoje katoliško čutilo.

V Rimu so 7. prosenca rovarji po naj bolj očitnih cestah Macinu in republikí slavo klicali; Viktor-Emanvela, njegovega sina in njegovo deržino pa preklinjali. Policija je pustila kričati potepuhe in se ni pečala, da bi jih ukrotila. Tako se mu godí, kdor Cerkev preganja, — to je sad. Izvir tega so mavtarji in psevdoliberalci, ki v prvo vladarje hujskajo in zapeljujejo zoper Cerkev, potlej pa vladarje same napadajo. Kakor se pa preganjanje Cerkve iz Laškega v druge dežele preseljuje, tako se preseljuje osoda zoper vladarje, zakaj hudodeljni liberaluhi so povsod enako sovražni Cerkvi in vladarjem.

Iz Jeruzalema. P. Ratisbon, spovednik Sijonskih hčér, naznanja (v 5. zvez. „Das heil. Land“) smert M. Marije Boromeje, prednice teh redovnic. Omenjamo to zavoljo posebne pobožnosti te redovnice in še bolj zaradi velike prednosti, da je položena v podzemeljske rake, ki so ravno pod mostovžem „Ekce-Homo“. Zares, pravi kraljevi grob! Če je pa grob te nepozabljive Sijonske hčere tako zaželenja vreden, pristavlja Ratisbon v popisovanji njenega življenja, koliko dražji mora še le krona biti, s katero jo je njen božji Zenin v nebesih

*) Rimljanje so imeli pregovor: „Bojim se Danajcev, tudi če z darovi pridejo“ in od tod se sumljivo darilo imenuje „danajsko darilo.“

kronal, njo, ki jo je po posebni ljubezni odločil, da mu je spravno svetišče zidala na mestu, kjer je bil On s ternjem kronan. Koliko je bila rednica ubozih arabskih otročičev spoštovana po Jeruzalemu, se je kazalo pri mertvaškem opraviilu. Duhovni, mnihi, svetni ljudje, sestre sv. Jožefa, vsi katoliški konzuli, otroci šolskih otročičev pri Sijonskih sestrah, prijatli, vradniki, protestanti, greki, judje, vsi stanovi in vse verstva so bile naméstovane. —

Prednica Marija Boromeja jo bila znamenita zlasti z mnogim terpljenjem, znotranjim in zunanjim, in ni čudo, ker imela je predništvo ravno ravno na mestu „Ekce-Homo“ ter bila vedno na Njegovih najbridkejših stopinjah. Pa močnejši od terpljenja je bila njena živa vera, s katero je vse prenašala. Prišla je bila leta 1862 iz Strasburgu v Carigrad, kjer imajo jeruzalemske Sijonke podružnico. Nepretergana hripavost pa jo je tako nadlegala, da ni mogla svoje dolžnosti spolnovati. Poslana je bila v Jeruzalem, in berž ko je stopila na sveto zemjo, je zopet glas debila, ter zamogla ondi delati do smerti, če tudi slabotna in bolehnna. Naj prosí za katol. Cerkev v sedanjem terpljenji.

Nemško. Kam pride vsaka cerkvena svojbina, ako se od katoliške Cerkve loči, se kaže zdaj na Nemškem. V stari deržavi nemškega naroda je imela cerkev pri volitvi cesarja prvi glas, to pot je še prašali niso. Bila pa je nekđaj katoliška Cerkev na Nemškem, zdaj je večina protestanška. — Kam pa tudi sploh gre dandanašnje občinstvo, kaže s tim, da zmanjšuje kazni zoper razbojnik, roparje, ubijavce, tatove, kakoršnih je zmiraj več; zraven tega pa naklada kazni tam, od koder nič nevarnosti ni, namreč: na katoliško duhovstvo. Prega-njaje Cerkev zaupajo toliko več na svoje topove in iglenke, kolikor manj jim je za Božjo pomoč mar; Cerkev s svojimi verniki pa se zanaša na varstvo Najvišega. Uni bodo sramotno padli, Cerkev s svojimi katoliškimi narodi pa bode živela, kadar za prostozidarskimi trinogi noben petelin ne bo več pěl. „Hi in equis et in curribus: nos autem in nomine Domini, qui fecit coelum et terram.“ „Napuhnež bo padel in se pogreznil, — pa nikogar ne bo, da bi ga vzdignil.“

Persigny, eden naj gorečnejših napoleoncev, Napoleonov minister, senator itd., je na Francoskem umerl. Od kar so bili Napoleonu jeli naj zvestejši prijatli mreti, mu je očitno mnenje rado nesrečo napovedovalo, kaj pa zdaj, ko mu je umerl poslednji posebni priverženec?

Iz Ljubljane. Katoliško družba za Kranjsko ima svoj občni zbor v torek 23. januarja v čitalnični dvorani.

Začetek o 5. uri zvečer.

Dnevni red: 1. Vvodni govor pervosednikov. 2. Sporočilo tajnikovo. 3. Sporočilo blagajnikovo pri do-brodelnem odseku. 4. Nasveti ali govori posameznih udov. 5. Volitev novega odbora in preglednikov pošte-rov (računa). 6. Konečni govor pervosednikov. 7. Loterija.

Sv. maša bo ravno tisti dan v nunski cerkvi o pol enajstih.

Družniki, ki želé govoriti ali nasvete staviti, naj to naznanijo pervosedniku vsaj do 17. t. m., ker pozneje se naznanila ne sprejmó in kar se ni poprej razglasilo, ne more priti na versto.

Vsi družniki so vljudno vabljeni, da se v velikem številu vdeležó občnega zbora. Odbor.

V Celovcu se ustanovili družbo sv. Modesta za podporo oslavljenih in bolnih duhovnov. Sprejeta je od mil. škofa, ki so za njo vložil 4000 gld., in pravila so od vlade poterjene 12. grad. 1871.

V Zagrebu se je 15. pros. vendar enkrat pričel de-želni zbor, bivši po madjarski vladi že trikrat odložen.

Pod predsedstvom škofa Kralja se je zbor razdelil v 5 odsekov in pričel volitve preiskovati. Med tem se vedno pogajajo z Madjari, in ni brez upanja, da se zedinijo, kar je močno želeti.

Očitno vprašanje

do sl. odbora kat. polit. društva

v

Ljubljani.

Slavni odbor naj blagovoli očitno odgovoriti na to vprašanje: Se mora morda tudi v Ljubljani naznanilom društvenih Vaših zborov kolek za 50 kr. pilepovati, kakor to zahteva sl. c. kr. glavarstvo v Kranji? —

Po 1. §. „društvenega prava“ so ta naznanila prosta vsacega koleka in prav brez koleka smo jih tudi mi vla-gali. Ali neprevidoma nas je zadela globa 3 gl. „wegen drei ungestempelter Anzeigen über abzuhaltende Siz-zungen.“

Je li oni 16. § overžen in odpravljen, kajti sl. c. kr. okr. vradnije postave gotovo dobro poznájo?

Prosimo še tega odgovora: Se mora morda nazna-nilom v zboru storjenih sklepov do vradnij itd. tudi kak kolek pilepovati in za koliko?

Stražiše, 16. januarja 1872.

Odbor

kat. pol. društva.

Odgovor: Kadar kako politično od vlade poterjeno društvo dotični c. k. politični gosposki svoje seje nazna-nuje, so naznanila koleka prosta po 16. § društvenega prava. Ravno tako so tudi naznanila koleka prosta, v katerih se zborovi ali shodni sklepi dotičnim gosposkam kot peticije, resolucije itd. pošiljajo. Tako ravnamo po omenjenem § v Ljubljani že eno leto in nobena davka-rija in nobena politična vradnija nas ni uglobila. Da se vam pri Kranji drugač godi, kdo vé, kaj je krivo? Pre-den bi morali plačati, se obrnite v koleka prostem na-znanilu do c. kr. finančne direkcije v Ljubljani, to rav-nanje naznanite in prosite, da naj ona c. k. davkarijo v Kranji v tem oziru podučí. Ravnatelj

kat. pol. društva v Ljubljani.

Duhorske spremembe.

V kerški škofiji. *) Č. g. Jožef Hausberger je dobil faro Sirnico; dosedanji Sirniški fajmošter g. Jan. Dugulin gre začasno v pokoj; č. g. Jožef Volkert, kurat v Ljubnem, je postal kurat na Trati; č. g. Mat. Žerjav gre za provizorja v Medgorje.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Selc 1 gld. z željo za pravo po-božnost in srečno zadnjo uro. — „Da bi Bog skoraj rešil sv. Cerkev in sv. Očeta in jim dal zmago doživeti“ 1/2 gld. — Neimen. „za novo leto sv. Očetu“ 2 gld. — 1 gl. s prošnjo za sv. blagoslov in s pristavkom: „Daj mi (Gospod) pamet in preiskoval bom tvojo postavo, ter jo spolnoval iz vsega serca. Nagni moje serce k svojim spričevanjem.“ (Ps. 118.) — Sv. Očetu Piju IX iz serca vdani in hvaležni Šentjanci na Dolenskem Jim darujejo 8 gl. — Iz Zatičine neimen. 50 kr. s prošnjo sv. blago-slova za zadnjo uro.

Za afrikanski misijon. Iz Zatičine 1 gl. — Neime-novana roka 1/2 gl. — Iz Šent-Vida pri Ljubljani 4 gl.

Za misijon g. Buha. G. Zs. 40 kr.

Iz Zatičine neimen.: Za Ekce-Homo-cerkve v Jeru-zalemu 50 kr.; za Marijno družbo na Jutru 25 kr.

*) Po prijaznosti ondodnih gospodov bomo odsihmal vselej re-doma dobivali duh. spremembe in druge važniše novice tudi iz kerške škofije. Prosimo preč. duhovne in druge v branji iz-urjene vernike tudi po Koroškem, da bi se še obilniše naročevali na naš cerkveni list „Zg. Danico“, kakor dosihmal. Vr.